



September 2004

Dansk Mongolsk Selskab



Ger 50

15. årgang – september 2004

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, august, november.

Redaktion:

Rolf Gilberg (ansvarshav.)
Jan Koed
Bulgan Njama

Tryk: One Way Tryk a/s**Oplag:** 250 eks.

Oplysninger om adresseændringer og leveringsproblemer m.v. meddeles til kassereren.

**Formål:**

- (a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,
- (b) at udgive skrifter om mongolerne,
- (c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,
- (d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og
- (e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab**Æresmedlem:**

HKH Kronprins Frederik

Bestyrelse:

Klaus Ferdinand (sup.)
Lars Højer (sup.)
Anita Garbers
Rolf Gilberg
Søren Haslund-Christensen
Jan Koed,
Bulgan Njama
Morten Axel Pedersen
Leif F. Petersen

Internet:

www.danskmongolskselskab.dk

Girokonto: (1551) 784-1582**Selskabets adresser:**

Formand: Rolf Gilberg
Etnografisk Samling
Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
1220 København K
tel: 3347 3207
fax: 3347 3320
email: rolf.gilberg@natmus.dk

Kasserer: Jan Koed

Carl Bernhards Vej 15, st.tv.
1817 Frederiksberg C
tel: 3322 3729
fax: 3322 3726
email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:

Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 3833 2106
email: dms@dkk.dk
I Mongoliet:
dmcenter@magicnet.mn

Medlemskab:

Kontingent:
150 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
250 kr. for husstandsmedlemskab.
500 kr. for firmamedlemskab.
Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Henvendelse om medlemskab rettes til kassereren.



Mongolernes hengivenhed over for deres heste er legendarisk. Det kommer til udtryk ikke mindst i forbindelse med den årlige Naadam-fest, hvor hestevæddeløbene er det store trækplaster. Hele familien er engageret i at stille med en veltrænet hest. Afviklingen af løbene er præget af rituelle handlinger: den unge rytter hælder airag over hestens manke og bagparti.

Foto: Anita Garbers

Indhold

Naadam – den mongolske olympiade	3
Naadam i Ulaanbaatar 2004	8
Danskere i nærkamp	10
Til Grænsen mellem Jernbane og Vildmarksti	14
Mongolske film i fare for at gå tabt	20
Dokumentarfilm om mongolernes imperium	21
La Gung	22
Aktuelt	23
Efter parlamentsvalget	24
DMS nyt	26



Naadam – den mongolske olympiade

Mongoliets nationaldag den 11. juli har traditioner, som går langt tilbage i tiden og har dybe rødder i den mongolske historie.

Den mongolske Naadam er en af de skikke, der er bevaret til helt op i nutiden. Selv da Tsagaan Sar – festlighederne i forbindelse med det mongolske nytår – var begrænset i 1960'erne og 1970'erne og blev betragtet som en fest af og for hyrder på landet, vedblev man med at fejre Naadam nationalt. Måske fordi socialisterne dengang indså, at der ikke ville være et Mongoliet uden Naadam, og fordi Naadam er så tæt forbundet med tilværelsen og kampen for frisind blandt steppens nomader. Og velsagtens også fordi Naadam koncentrerer mongolsk kultur og historie og dermed manifesterer den sande del af Mongoliet og mongolerne.

Naadam-festlighederne har altid været mongolernes måde at festlig holde store begivenheder gennem historien på. Efter folkets revolution i 1921, som bragte uafhængighed og suverænitæt til landet, blev Naadam

knættet til festlighederne i forbindelse med denne revolution. Imidlertid ser det ud til, at Naadam altid er blevet fejret af mongoler som deres favoritfest i sig selv og ikke som en revolutionsfest.

I 1992 genindførte staten de traditionelle mongolske »9 statslige banner« fra Chinggis Khans tid. Og atter blev Naadam-legene arrangeret omkring de »9 fredsbannere«, som blev båret med honnør fra parlamentsbygningen i Ulaanbaatars centrum til Naadam-stadion. Få år senere begyndte bannerførerne at iføre sig dragter fra Chinggis Khans tid, og dermed blev Naadam-ceremonierne en langt mere farvestrålende attraktion, end de var i socialisttiden, da tanks og uniformerede soldater fyldte pladsen.

Alt dette giver indtryk af, at Naadam er blevet lettere farvet af de skiftende magter og sociale systemer i landet. I virkeligheden har den

mongolske ånd altid været domineret af Naadam eller af de tre hovedsportsgrene: brydning, bueskydning og hestevæddeløb. Disse sportsgrene er de samme i dag som for mange hundrede år siden.

Brydning

Brydning er kun for mænd. Brydertraditionen blev udviklet helt tilbage i hunnernes tid for 2000 år siden. De oprindelige regler, beklædning og specielle tricks er blevet bevaret gennem tiden. National brydning er ikke blot en sport, det er en del af den mongolske kultur. Det er påvist, at der findes 666 varianter af brydningens otte grundtricks.

Mongolsk brydning anses for at have stor uddannelsesmæssig værdi. Mange drenge og mænd anser det som stor ros, hvis de bliver sammenlignet med en bryder. Når der fødes en dreng, ønsker alle, at

Bryder udfører den graciøse »ørnedans« omkring nationalflaget, 1996.

Foto: Anita Garbers

han må blive en god bryder og må få bryderens styrke, ærlighed og værdighed. Psykologer hævder, at mongolsk brydning har en god indflydelse på depression og træthed – hvad enten man er deltager eller blot tilskuer. Bryderne er meget berømte og respekterede i den mongolske befolkning.

Kampen begynder med, at bryderne kommer ind på kamppladsen og stiller sig på to rækker med ansigtet mod hinanden på banen. En opråber fortæller publikum om den enkelte bryders kvaliteter, mens denne danser svævende rundt som i en ballet omkring sin hatteholder. De andre står pænt stille og ser barske ud, indtil det bliver deres tur til at blive annonceret.

Hos khalkha-mongolerne består dragten af små korte stramme læderbukser, i stil med et par badebukser, medens bryderne hos nogle af mongolstammerne i Indre Mongoli er klædt i temmelig løstsiddende lange bukser. På overkroppen bærer khalkha-mongol-bryderne en kort langærmet trøje af blødt kolæder. Den dækker stort set kun ryggen og sidder meget stramt. Den bindes sammen om maven. Dragten er så kropsnær som mulig, for at modstanderen ikke skal kunne få for godt fat og smide én omkuld. Rygstykket er ofte dekoreret med lyksymboler som for eksempel flagermus, kinesiske skrifttegn eller hjulet, symbolet på den buddhistiske lære. Om halsen bærer bryderne amuletter.

Sagnet fortæller, at en gang i gamle dage deltog en kvinde i disse brydekampe uden at give sig til kende som kvinde. Hun vandt alle kampe. Alle bryderne blev flove, forbavset og overrasket, da hun stod frem som en kvinde. For at man kunne vide, hvem man var oppe

imod og for at undgå flere overraskelser, blev det bestemt, at brystet skulle være åbent og udækket, så man kunne se, om det var en mand. I øvrigt deltager kvinder ikke i brydekampene i Mongoliet.

Når to bryderes navne bliver råbt op, kommer de dansende ind på pladsen med udstrakte arme og udfører en rituel dans, som minder om en flyvende ørn. Dansen har til formål at blødgøre deres muskler, altså en slags opvarmning. Den skal desuden vise bryderens smukke krops-

bygning. Dansen er også med til at skabe ro og ligevægt i bryderens eget sind og forhåbentlig skabe frygt hos modstanderen. Hver bryder har en hattebærer, som under kampen holder bryderens hat, og som fungerer som dommer.

Så begynder den voldsomme kamp. Ofte er kampen hurtigt afgjort. Efter kampen får de hver deres hat. Taberen forsvinder stille væk, medens vinderen får en håndfuld tørret ostestykker som belønning. Tørost spises af alle det meste





Øverst: Umiddelbart før sejren er hjemme. 1993. Foto: Anita Garbers
Nederst: Vinderen belønnes med en skål airag og en håndfuld tørrede ostestykker. 1993. Foto: Anita Garbers

Den mongolske nationalhelt, champion-bryderen B. Baterdene, er kendt for sin dell i blødt læder. Det er blevet en tradition, at brydere, som deltager i Naadam-brydekonkurrencen på nationalt plan, hvert år anskaffer sig en ny dell. Der er omkring 500 brydere på dette niveau. Når den nye dell er syet, sørger man for, at en lama velsigner den. Mongolerne mener, at en bryder ikke kan deltage i kampene, hvis ikke hans dell er blevet rensat og velsignet.

B. Baterdene, som har vundet den højeste brydergrad, champion, de sidste 12 år ved Naadam-festlighederne i Ulaanbaatar, har dannet kult med sin læderdell. Han begyndte for ca. 9 år siden at optræde i læderdell. Ofte ses han dog i en vinrød dell med et tykt bælte, hvori han har viklet sin bryderdragt.

I august 1997 mødte jeg Baterdene i hans ger ved Naadam-festlighederne i den sydlige del af Khentii-provinsen. Baterdene udstrålede ikke kun ydre styrke, men også en stor indre ro, og han var et uhyre venligt menneske, som man straks kunne lide. Han er meget interesseret i den mongolske kultur og virker lidt som en kulturhero, der er med til at bevare de gamle traditioner i en ny og moderne verden. Han er kendt af alle i landet, akkurat som de bedste fodboldspillere er det i Danmark.

Bueskydning

Mongolsk bueskydning har også gamle traditioner og dyrkes af både kvinder og mænd. Dens oprindelse kan spores tilbage til det 3. og 4. århundrede. Ifølge historikerne begyndte bueskydningskonkurrencerne i det 11. århundrede. Bueskyd-

af året, en slags chips. Dansende med udbredte arme forlader sejrherren kamppladsen, alt imens han kaster småstykker af præmien op i luften som tak til himlen for sejren, og han giver lidt til hattebæreren.

Der er ingen vægtklasser. Brydere af alle størrelser kan deltage, men det er altid mænd. Der er ingen ring eller indhegnet område, hvor kampen skal foregå indenfor. Man taber en kamp, hvis man rører jorden med andet end sine fødder, enten med hoved, skulder, ryg, albue

eller knæ, eller hvis man falder ned med hele kroppen. Som regel kæmper alle mod alle, to ad gangen. Taberen udgår af turneringen. På den måde skrumper antallet af deltagere ind.

Deltagerne kan ved visse lejligheder være delt op i hold. Ved store turneringer kan der deltage så mange som 250 brydere. Vinderen har således kæmpet mange kampe. Enhver bryder, som har en titel – der er 4: falk, elefant, løve og kæmpe – hyldes i en særlig form for sang.

ning er nævnt i »Mongolernes hemmelige historie« – en sagnberetning fra Chinggis Khans tid – på inskriptioner i sten og også i 1300-tallets håndskrifter.

»De mestrer ridekunsten og bueskydning før de kan gå«, har italieneren Marco Polo sagt om mongolerne i middelalderen. Forskellige historiske kilder fortæller, at de skrappeste og dygtigste bueskytter var meget populære i det gamle Mongoli. De bedste blev udstyret med titler og navne som: »Forbløffende god skarpskytte«, »Falk« og andre. Nogle mesterskytter er gået over i historien og huskes stadig. »Chinggis-stenen«, som blev rejst i 1226 som et af de første monumenter med mongolsk skrift, bærer en indskrift, som fortæller, at bueskytten og krigeren Esunkhe under en Naadam-fest slog ny rekord og sendte sin pil af sted over en afstand af 502 meter.

I middelalderens Mongoli var den mest populære sport at skyde mod læderskiver fra hesteryg i fuld galop. At kunne skyde pile fra hest i bevægelse var vigtigt både ved jagt og i krig. Tre pæle, hver 160-170 cm høje, blev anbragt på en flad græsmark, 10-15 meter fra hinanden. Læderskiven, 30 cm i diameter, blev sat fast på toppen af hver pæl. Bueskytter skød fra hesteryg i fuld galop med særlige pile med fire fjer i bagenden og en stump spids. Skytten holdt buen i sin venstre hånd i højde med sin nyre. Han skulle ride hurtigt forbi pælene og opnå 3 point ved at ramme hver skive. Hver rytter havde mulighed for at skyde 12 pile på fire ture. Hvis han ramte målet 11-12 gange, fik han titlen: *Mergen* – super skarpskytte. En skytte, som ramte 9-10 ud af 12 mulige, blev tildelt ærespræmie.

Øverst: Pilen har netop forladt buen og er på vej mod målet. 1995. Foto: Jan Koed
Nederst: Også kvinder deltager i Naadam med bueskydning. Foto: Rolf Gilberg



Disse sportsbegivenheder blev ledsaget af gamle ritualer. Dommerne fulgte konkurrencen og trommede på en særlig tromme, når der blev ramt plet. Skytten skulle ikke blot have et godt syn, styrke, adræthed og god koordinering af sine bevægelser, men også være en dygtig rytter.

Den såkaldte leg »Skyd mod fjenden« var særlig populær i det gamle Mongoli. Et fåre- eller koskind blev spændt ud på en pæl. Hver konkurrencedeltager skød 20 pile mod målet fra en afstand af 40 skridt. Det var ikke kun den dygtigste skarpskytte, som vandt i denne konkurrence, men også den deltager som hurtigst sendte sine pile mod målet og ramte det.

Der var også en styrkeprøve, som blev kaldt »Skyd mod den skjulte fjende«. Flere fåreskind blev spændt ud på en firkantet træramme. En figur af et menneske blev tegnet på skindet. Det blev så anbragt et skjult sted som fx bag en bakke eller i en kløft. Bueskytterne skulle ikke kun finde målet, men også ramme det med 20 pile på en afstand af mindst 40 skridt. En streng dommer overvågede, at alle regler blev fulgt.

Alle bueskydningskonkurrencer blev ledsaget af særlige ritualer, som var udformet under indflydelse af troen på det såkaldte månehoroskop med dets dyresymboler. For eksempel blev det forventet af en mand, der var født i tigerens år, at han stillede op i en bueskydningskonkurrence, fordi tigreren er symbol på præcision og styrke. Det blev forventet, at mennesker født i rottens år skulle trække pile ud af skydeskiven, fordi de blev opfattet som dygtige, behændige og ihærdige. Skytternes resultater blev noteret på et bræt af en dommer født i abens år (fx 2004), fordi denne blev opfattet som intelligent og en god iagttager. En mand født i dragens år blev betragtet som veltalende. Det var der-

for ham, som skulle oplæse et lyrisk digt, som priste den bedste skarpskytte.

Den centralasiatiske bue er sammensat af træ, horn og sener. Den er god til at modstå stærk hede og meget lave temperaturer, men ikke et fugtigt og klamt klima. Derfor er den ikke blevet populær i Vesteuropa. Den sammensatte bue kan trækkes længere ud, end en bue lavet af en enkelt stav. På grund af dens sammensatte natur har den mongolske bue et mere ensartet aftræk. Den har derfor større kraft i forhold til vægt end en engelsk langbue. Når buen ikke er spændt, vil de to ender bøje sig i modsat retning. Der skal derfor mange kræfter til at sætte strengen på en mongolsk bue. Og der skal en stærk arm til at spænde selve buen.

Man kan spænde sin bue mere præcist med det såkaldte mongolske aftræk, der består i, at strengen holdes af tommelfingeren, som låses med de første to fingre. I et europæisk træk bruger man de to første fingre til både at spænde strengen og holde pilen. For ikke at slide sine fingre i stykker bærer bueskytten en jadering på tommelfingeren. Den bruges som støtte for buestrengen, når den trækkes bagud til skud.

Mongolerne har nogle særlige fløjtepile, som ikke har skarpe jernspidser, men et træhoved med huller i. Når disse pile sendes af sted, vil de hyle, fordi luften presses gennem hullerne. På den måde kan man sende signaler til hinanden.

Naadam-bueskydningskonkurrencen begynder med en gala-ceremoni, hvor bueskydningskonkurrencens dommere modtages. Derefter bliver deltagerne, der skal skyde om kap, introduceret til publikum. Først herefter begynder den egentlige konkurrence. I pagt med gammel tradition er både dommere og deltagere klædt i dell. Dommerne bærer en høj mongolsk hat broderet med traditionelle mønstre.

Bueskytten bærer en særlig læderfingertut eller jadering til at beskytte tommel- og pegefingre på højre hånd, mens den venstre er omviklet med et tyndt læderbælte næsten helt op til albuen, således at dellens ærme ikke kommer i vejen for at skyde.

Ved Naadam bliver bueskytter inddelt i hold og i individuelle kategorier. Der er som regel tre-fire hold. På hvert hold er der 12 deltagere, som hver har ret til at skyde fire pile mod målet. Ved dommerens signal stiller en bueskytte sig ved et særligt mærke, som ligger 75-80 meter fra målet for mænd og 60 meter for kvinder, og begynder at sende sine pile af sted. Buen skal skyde pilen godt op i vejret, som skal beskrive en kurve og ramme målskiven uden over- eller under-skydning. Mænd skyder omkring 40 pile og skal score mindst 15 point. Kvinder skyder 20 pile og skal score mindst 13 point. De bruger samme buetype som mændene. Både unge og gamle deltager på lige fod i bueskydning. Tusinder af fans møder op for at følge konkurrencerne. Gode skud ledsages af vilde råb og hurtige klapsalver fra publikum.

Målet består af en række læderskiver. Hvis holdet rammer målet med mere end 33 pile, får det ret til at deltage i anden runde, hvor man skyder mod læderbolde, som er stillet oven på hinanden. Det hold, som har flest point efter to runder, har vundet. Når en bueskytte rammer plet, hædrer man ham med en særlig sang. Vinderen udpeges efter hvor mange plet, der opnås.

Hestevæddeløb

Hestevæddeløb i Mongoliet går tilbage til det 4. eller 5. århundrede, men træningsmetoderne er blevet udviklet gennem årene. Væddeløbshistorier er højt værdsat af mongolerne og fortælles fra slægtled til slægtled. Intet under, at de fleste

Naadam i Ulaanbaatar 2004

I de sidste par uger har Ulaanbaatar været på den anden ende af forventning om den tilstundende Naadam 11.-13. juli. Naadam-festen og fejringen af 83-årsdagen for Folkets Revolution tiltrak både mongoler fra hele landet og tusinder af udenlandske turister, som med spænding ventede på denne usædvanlige og festlige begivenhed.

»Det er anden gang jeg er til Naadam, og jeg er meget glad for at være med til at fejre begivenheden her i Ulaanbaatar. Det har været en enestående mulighed for at opleve den mongolske kultur i nogle fantastiske rammer«, sagde R. Woods, turist fra Melbourne, Australien. Naadam-festen, som har sine rødder i oldtiden, længe før Chinggis Khan, anses for at være en vigtig faktor i videreførelsen og udviklingen af den mongolske kultur og dens traditioner.

Naadam-festen 2004 blev officielt åbnet af præsident N. Bagabandi, der holdt velkomsttalen på det centrale stadion. Derefter fulgte en imponerende åbningsceremoni. Farverige og ceremonielle optrin af folkedansere i traditionelle dragter og rytteroptrin alt imens musikken spillede under

den klare blå mongolske himmel. Det hele blev udført med den energi og ånd, der hører Naadam-festen til. Publikums store forventninger blev indfriet i rigt mål.

Den smagfulde blanding af vestlig musik og kostumer med den traditionelle mongolske egenart var et bevis på den udvikling af festivalen, der har fundet sted gennem de senere år. Det blev synligt for alle, at Naadam ikke blot er en vigtig begivenhed for mongolerne, men at den også har udviklet sig til en international begivenhed.

Under Naadam-festens to første dage afholdtes de tre mandlige sportsgrene, *Eriin Gurvan Naadam* (brydning, hestevæddeløb og bueskydning) samt »ankelbensskydning« – en forholdsvis ny disciplin i festivalprogrammet. Hestevæddeløbet fandt sted i Khui Doloon Khudag i Töv Aimag, ca. 35 km fra Ulaanbaatar. Dette års deltagere ydede en virkelig top præstation for at vinde hovedpræmierne. På tredjedagen blev der afviklet et mini-Naadam for hestetrænere.

Den mest populære aktivitet under Naadam blandt såvel de udenlandske besøgende som de

lokale var uden tvivl bryderturneringen. I alt 512 brydere fra hele landet var kommet til Ulaanbaatar i håbet om at vinde en ny eller højere titel. De mongolske brydertitler er *Nachin* (falk), *Khartsaga* (høg), *Zaan* (elefant), *Garid* (garuda), *Arslan* (løve) og den højeste *Avarga* (titan) for vindere i to turneringer. Dette års vinder var den navnkundige Titan A. Sukhbat, som vandt en afgørende sejr over sin svoger, Garuda B. Gantogtokh i den afsluttende 9. runde på andendagen.

Efter afslutningsceremonien blev de 9 hvide statsbannere returneret fra det centrale stadion til parlamentsbygningen på Sukhbaatar-pladsen. Endnu en fantastisk vellykket Naadam-fest var slut. I sin afslutningstale benyttede præsident N. Bagabandi lejligheden til at ønske held og lykke til alle deltagerne og arrangørerne af Naadam-festen 2004. ■

Young Kyung Cho

The Mongol Messenger
28(678):1 – 14.07.04

mongolske sange handler om hurtige heste. Ved Naadam-legene kåres den stærkeste, den mest præcise og den hurtigste.

Mongolerne siger, at den inspirerende lyd af galopperende heste og de sange, børnene synger før løbet, kan smelte en mongolmands hjerte. Det er en virkelig kunst at kunne udvælge den hurtigste hest i

flokken og give den en passende løbstræning. Men det er en kunst, som har været mestret af mongoler gennem århundreder. Rygtet om dygtige trænere, hvis heste altid kommer først i mål, når vidt omkring.

Der er to ting, som skiller mongolsk hestevæddeløb fra hestevæddeløb i andre lande: det er distancen

og jockeyernes alder. Mongolerne er ikke særlig interesserede i sprinterheste, men i de heste, som er energiske og udholdende. Derfor går løbene over distancer fra 15 km til 35 km, afhængig af hestens alder. Selv om der er tilfælde, hvor tusinde heste deltager i løb for 4-5 årige, er det mere almindeligt at se hundrede heste i et løb. Jockeyerne



er børn i alderen fra 6 til 13 år. Både drenge og piger kan deltage. De er ofte børn af hestetrænere.

Det gælder om at komme først i mål efter at have redet en strækning på omkring 25-35 km. Løbet starter som regel tidligt om morgenen. De unge deltagere rider først tre gange rundt om en rensende flamme, som tændes i et bronzefad, samtidig med at de synger en særlig sang. Et par gamle mænd plejer at følge efter til

hest med stanglasso for at indhente de heste, som måtte miste deres unge rytter, hvis nogen skulle falde af undervejs.

De voksne går vældigt op i løbet. Man samles ved målet, hvorfra der ivrigt holdes øje med støvskyen i det fjerne. Der er livlig diskussion om, hvem der vil vinde. Måske er der også et par væddemål. Ved op-løbet står nogle gamle mænd med nummerskilte. Når rytter og hest

De unge ryttere i fuld galop nærmer sig målet, hvor tilskuerne ivrigt hepper på deres favoritter.

Foto: Rolf Gilberg

med det nummer er i mål, giver de skiltet til løbets leder.

Oftentimes rider de unge ryttere barfodet uden sadel, eller måske sidder de blot på et tæppe. Man rider med bare ben, for at støvlerne ikke skal blive fanget i stigbøjlerne, hvis man falder af hesten. Nogle af børnene bruger en kort pisk til at få mere fart på hesten.

Vinderen bliver dagens helt og hesten berømt for sin hurtighed. Ofte synger man en sang til dens ære og binder blå bånd i dens manke og hale. ■

Rolf Gilberg

Artiklen har i en forkortet version været bragt i Nationalmuseets publikation NYT 103, sommer 2004. Foto s. 3: Anita Garbers.

Den stolte vinder af løbet bliver fotograferet til familiealbummet. 1995.

Foto: Jan Koed





Danskere i nærkamp

Shihan Ørums danske nærkampform Dai Kí Haku har for nyligt været i Mongoliet. En vigtig side af kampformen er at skabe kontakter til andre i hele verden, selv i de fjerneste afkroge. Formålet er at få et større kendskab til andre kampformer, men også at udbrede kendskabet til Dai Kí Haku og ikke mindst kendskabet til Danmark. Det er også vigtigt for udøverne af kampformen at dele erfaringer med andre og hjælpe til på forskellig vis. Derfor bestemte grundlæggeren af Dai Kí Haku, Shihan Kurt Ørum, i foråret at sende 2 højtgraduerede udøvere af sted til Mongoliet. Deltagerne var Jesper Blenstrup, 2. dan sort bælte, og Torben Petersen, 2. dan sort bælte, som her beretter om deres oplevelser.

Da turen gik til Mongoliet, var det naturligt at se nærmere på traditionel mongolsk brydning. For at få det bedste udbytte af turen tog vi kontakt til Dansk Mongolsk Selskab, der har stået for flere forskellige hjælpeprojekter i Mongoliet, bl.a. inden for det sociale område, undervisning og nødhjælp. Med hjælp fra Dansk Mongolsk Selskab blev vi sat i forbindelse med en

kvinde ved navn Tunga der er leder af den mongolske pendant til Dansk Mongolsk Selskab. Tunga og hendes mand Tsog hjalp os med mange praktiske ting, men det vigtigste var nok at agere som tolk, da meget få af dem vi mødte i Mongoliet talte engelsk.

En af de ting vi havde aftalt hjemmefra var at besøge Damost-centret hvor Tunga er leder. Da-

most-centret i Ulaanbaatar er bl.a. støttet af Dansk Mongolsk Selskab, Danida og private donorer. På centret er der en skole, og de står også for at huse flere familier og gadebørn. Et af Damost-projekterne er at hjælpe gadebørn til at skabe sig en bedre tilværelse, bl.a. gennem praktisk arbejds træning og boglig undervisning. Centret står også for familietræning og støtte til socialt



belastede familier. I Mongoliet er der i stigende grad brug for socialarbejdere, så Damost laver også landsdækkende kurser for at efteruddanne flere socialarbejdere.

På trods af at samtalerne foregik gennem tolk, fik vi et godt indtryk af centret, og de tilknyttede lærere og socialarbejderne virkede meget engagerede og professionelle. Vi mødte nogle af børnene og en af mødrene, der er tilknyttet Damost, og de var meget stolte – og lidt forlegne – da Tunga præsenterede dem og det, de hver især var gode til.

Selv om dette besøg ikke direkte havde noget med kampkunst at gøre, var det særligt interessant for os som Dai Ki Haku udøvere og instruktører. Damost-projekterne havde mange lighedspunkter med det sociale arbejde på Dai Ki Haku opholdsstedet i Danmark, og det at

hjælpe andre har altid været en selvfølgelig del af Dai Ki Haku.

En af de ting vi gerne ville have ud af at komme på centret, var også i al ubemærkethed at udbrede Shihan Ørums nyeste tiltag *Pure Humanity*. Vi kunne ikke gøre noget direkte håndgribeligt for at hjælpe lige her og nu, men bare det at tro på andre og vise dem tillid og respekt var vores bidrag til en bedre verden; og det er hvad *Pure Humanity* i al sin enkelthed går ud på. Hvordan vi kan hjælpe i fremtiden er endnu ikke helt defineret, men det vil tiden vise.

Mongolsk brydning

Turen varede fra den 6. juli til den 18. juli, så vi havde ca. 10 dage at gøre godt med i Mongoliet. Vi havde valgt denne periode, da der fra den 11. til 13. juli blev afholdt Naadam Festival i hovedstaden Ulaanbaatar, hvor der blev dystet i hestevæddeløb, bueskydning og mongolsk brydning. Hestevæddeløbet

foregik udenfor Ulaanbaatar på stepperne, og de andre aktiviteter løb af stablen på Naadam-stadion. Festivalen bliver afholdt på dette tidspunkt til minde om den mongolske revolution i 1921.

Vi havde fået hjælp af Tunga til at få kontakt til nogle brydere som vi gerne ville se træne og evt. træne med dem. Det viste sig dog ikke at være så let som først antaget. I tiden lige op til festivalen tager bryderne udenfor byen i små træningsgrupper og ingen ved hvor de opholder sig, undtagen politiet. Via politiet og andre kontakter fandt vi frem til en gruppe brydere og fik lov til at besøge dem. De holdt til på en tidligere kommunistisk sommerresidens, som nu blev brugt til feriekoloni. Desværre var træningen indstillet på grund af regnvejr, da de ikke ville risikere skader inden den meget vigtige turnering – træningen foregik altid udenfor på græs.

Vi blev præsenteret for træneren, Mr. Muhkbat, og han fortalte lidt om mongolsk brydning. Mr. Muhk-

Mongolske brydere kæmper i en lokal Naadam ude på steppen ca. 40 km fra Ulaanbaatar, 13. juli 2004.

Foto: Jesper Blenstrup





Jesper Blenstrup (liggende) og Torben Petersen demonstrerer Dai Ki Haku nærkamp for de ansatte i 'Nomin Ger Camp' nær Kharakhorum, 14. juli 2004.

Foto: Tunga

bat er 64 år gammel, har vundet den nationale Naadam-turnering 7 gange, hvoraf de 5 var i træk, og han har deltaget i de olympiske lege i brydning, så han har været rigtig god.

Han underviste sammen med en assistenttræner 20 elever, som var inddelt i små grupper for at gøre træningen så individuel som mulig. De trænede ca. 6 timer om dagen – fysisk om formiddagen og mere teknisk om eftermiddagen.

En af bryderne kom og viste sin dragt frem. Den meget specielle »dragt« består af nogle kraftige polstrede læderstøvler til beskyttelse af underben og fødder, en overdel der nærmest er et par ærmer der går ud i et med rygstykket og derudover nogle små stramme »underbukser«. Begge stykker beklædning er lavet i flere lag kraftigt stof med mange sting til forstærkning, så det kan holde til at trække i.

Det var tydeligt at se, hvor meget den betød for ham, og det kan man

godt forstå, for der var meget flotte ornamentter på læderstøvlerne og tusindvis af sting i forskellige mønstre på bukser og overdel – og han havde selv lavet det hele! Det var dog ikke lige nål og tråd man skulle tro denne bryder gjorde mest i; af udseende var han indbegrebet af »gennemført barsk«. Så hvis mongolkriegerne på Djengis Khans tid lignede denne nutidige kriger, er det ikke mærkeligt, at mongolerne var frygtede fra Asien til Europa for små 800 år siden.

Reglerne for mongolsk brydning ligner lidt japansk sumo. De væsentligste forskelle er, at de må røre underlaget med hænderne og at der ingen »ring« er som i sumo. Derudover må de gribe fat i benene og omkring halsen, feje og kaste hinanden. Det meste er tilladt, men der er dog nogle specielle og farlige teknikker de ikke laver. Der er ingen vægtklasse, ingen tidsgrænse og der er forskellige regler for hvem der møder hvem. Nogle gange bestemmer den stærkeste, hvem han skal møde, og andre gange er det vist en form for lodtrækning. Der deltager 512 brydere i Naadam, og der bliver

i alt 9 runder, før man har fundet en vinder.

Naadam

I åbningsceremonien på Naadam stadion blev der vist meget af den mongolske historie op gennem tiderne med stor vægt på den gamle historie. Efter dette startede bryderne. De kæmpede mange ad gangen, så det var ret svært at overskue hvad de lavede inde på midten af stadion. Vil man se brydningen på nært hold, er det meget bedre at tage ud til en af de små lokale Naadam, der afholdes enten før eller efter den nationale, som foregår over 2 dage.

En kamp starter med »ørne-dansen«, der er en dans, der skal gøre bryderne mere beredte og stærke – en gammel tradition. Nogle gange var der tale om hurtige kampe, andre gange tog det lang tid – når de rørte med andet end fødderne eller håndfladerne havde de tabt. Vinderen løb lidt væk, lavede lidt dans, løb tilbage til taberen, der så løb ind under vinderens arm, og vinderen løb så til slut ind om 9 faner, der symboliserede de 9 mongolske stammer.

Mange af bryderne var virkelig store og muskuløse, de var ikke sådan at løbe om hjørner med – nogle af dem havde trænet i lang tid og var i en klasse for sig i forhold til andre. Desværre så vi kun finalen på tv, da vi ikke kunne opdrive billetter til 2. dagen. Vi fik senere at vide, at det var en søn og svigersøn til en tidligere brydermester, der kæmpede om den meget ærefulde titel i finalekampen, og svigersønnen vandt meget uventet.

Udover mongolsk brydning fandt vi ud af, at der også var et specielt mongolsk selvforsvarssystem, Mongol Zo. Det fik vi set nærmere på og fik en snak med grundlæggeren. Han fortalte, at stilarten er

baseret på gamle krigertraditioner. Med kineserne som overherrer var det forbudt for den almindelige befolkning at træne kampkunst, så meget af krigskunsten forsvandt sammen med de instruktører der var dengang. Men nu havde han så sat en stilart i system som mongolsk nærkamp/selvforsvar. Efter at have snakket om Mongol Zo og Dai Ki Haku fik vi lejlighed til at udveksle teknikker og tankegange i deres træningssal, og vi viste, hvordan Dai Ki Haku træningskamp ser ud; det endte desværre med at vi i kampens hede kom til at smadre deres spejl!

At sove i ger

Er man til andet end storby, festivaler, museer og buddhistiske klostre er der en fantastisk natur i Mongoliet. Der er bjerge, søer, skove, den uendelige steppe og ikke mindst Gobi-ørkenen. Vi havde dog desværre ikke tid til at tage helt til Gobi-ørkenen. Til gengæld tog vi på et 3-dages ophold nær det berømte kloster Erdene Zuu Khiid, der er bygget af ruinerne fra Djengis Khans hovedstad Kharakhorum. Her blev vi indlogeret i en af nomadernes traditionelle boliger, en ger.

At sove i en ger er helt fantastisk. gerens konstruktion gør, at den cirkulerer luften. Der er en helt anden luft i en ger end i et almindeligt telt, så hvis bare der er lidt vind, er der

nogenlunde behageligt indenfor, selv om der er 33 grader ude. Når man vågner om morgenen, er der en

overraskede, at de nær var faldet ned af taburetterne.

Alt i alt har det virkelig været en stor oplevelse at se den mongolske brydning og kultur på tæt hold, og vi har fået nogle rigtig gode kontakter i Mongoliet. På den sidste dag blev vi inviteret til et møde med Mr. Muhkbat og en af de andre kontakter, vi havde fået. Han var, sammen med Mr. Muhkbat, lærer på en skole i Ulaanbaatar, hvor de underviste i brydning og andre former for sport. De ville meget gerne

have hjælp til at fremme selvforsvar i Mongoliet og have råd om, hvorledes man organiserer og administrerer mange forskellige sportsgrene under én organisation. Hvis det kunne lade sig gøre, var de også meget interesseret i, at vi kom over og underviste i nærkamp på deres skole i en længerevarende periode på 2-3 år, da de syntes vores grundtanke i Dai Ki Haku virkelig var noget de kunne bruge. Hvad der kommer ud af dette ved vi ikke helt endnu, men vi vil i hvert fald forsøge at hjælpe dem så godt, som vi overhovedet kan. ■

**Jesper Blenstrup
Torben Petersen**

Foto s. 10: Jesper Blenstrup (tv) og Torben Blenstrup kæmper i bjergene ved Kharakhorum, 14. juli 2004.

Foto: Jesper Blenstrup (selvudløser)
Der kan hentes flere oplysninger om Dai Ki Haku på www.daikihaku.dk



Torben Petersen (th.) og Jesper Blenstrup flankerer grundlæggeren af Mongol Zo, D. Otgonbayar. Tv. en af hans sorte bæltter, 16. juli 2004. Foto: Tunga

flot solopgang i loftet med det runde hjul og hundredvis af eger, der går ud fra hjulets yderside og ned til væggene – alt sammen i en klar orange farve. Og når man lægger sig til at sove om aftenen, kan man falde i søvn til stjernernes blinken gennem røghullet.

De ansatte i lejren var lidt nysgerrige efter, hvad vi var for nogen; de kunne godt se vi ikke var som de fleste turister. Så vi viste dem forskellige måder at forsvare sig på, og ind imellem forklarede vi, hvad Dai Ki Haku er og står for, og hvorfor vi var kommet til Mongoliet. Kvinderne ville gerne se, hvordan specielt de kan forsvare sig, så vi viste forskellige simple ting, der ikke kræver stor styrke. Ham der var ansat som vagt i lejren ville gerne vide, hvad han kunne gøre, hvis der var en der greb ham i kraven. Det fik han at se, da han pludselig var på knæ i en armlås – de andre blev så

Det var Hunger efter en isfri Havn paa Stillehavskysten, der i 1897 foranledigede Rusland til at paabegynde Anlæggelsen af den trans-mandshuriske Jernbane. Nogle faa Aar senere var der direkte Jernbaneforbindelse mellem Moskva og det fjerne Dalny. Port Arthurs Kanoner pegede truende mod det dengang saa lille Japan, og fra alle den nyanlagte Jernbanes Holdepladser begyndte den vesterlandske Civilisation at sive ud over det før saa bortgemte Mandshuriet.

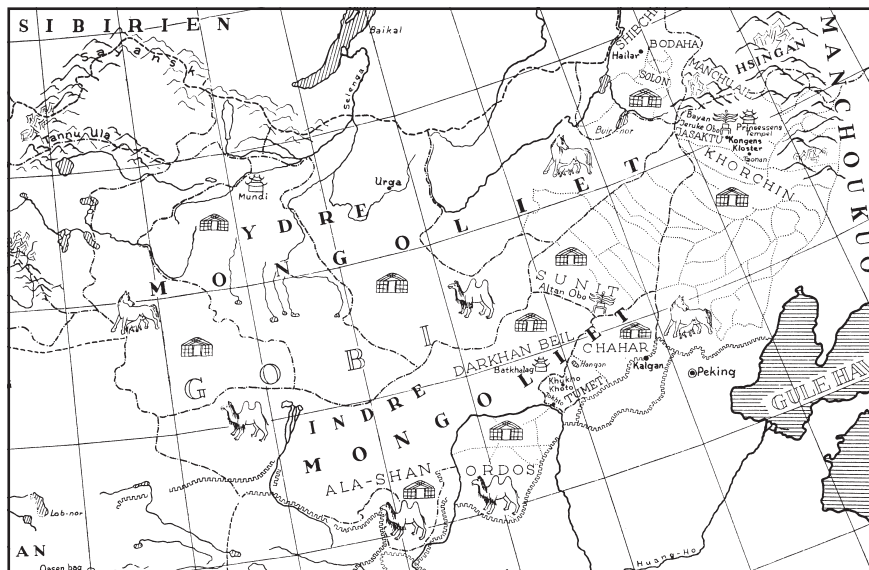
Samtidig begyndte et nyt kapitel af Mandshuriets Historie – et Kapitel man med Rette kunde benævne: Mandshuriet, Urolighedernes Vugge. Fem Hundrede miles (800 km) af den nye Jernbane førte gennem mongolsk Land, og snart holdt russiske kræmmere og kinesiske Kolonister deres indtog paa Nomadernes Græsgange.

Ved sin stigende Indflydelse i denne Østens fjerneste Afkrog blev Rusland snart Japans dødeligste Fjende og Konkurrent, og i 1904 kom det uundgaelige Sammenstød. Hele Krigen udkæmpedes i Mandshuriet, hvor det lille Japan forbavsede Verden ved fuldstændigt at besejre den europæiske Stormagt.

Mange af de Mongoler, hvis Land var blevet dem fratrækt af kinesiske Kolonister, benyttedes af begge de stridende Magter som Spejdere, Vejvisere og Skarpskytter, og de vendte senere tilbage til stepperne opfyldte af nye indtryk.

I det japanske Krigsbytte indgik den Del af den trans-mandshuriske Jernbane, der er beliggende syd for det nuværende Hsinking, Manchukuos Hovedstad.

Blandt de mange Jernbaner, der siden den Tid har forgrenet sig fra den trans-mandshuriske, blev den, der forbinder Ssupingkai med T'aonan, bygget af Japanerne for japansk og kinesisk Kapital. 194 miles (310 km) af denne løber gennem gammelt Mongolland.



H. Haslund-Christensens rejse 1936-37 (II)

Til Grænsen mellem Jernbane og Vildmarksti

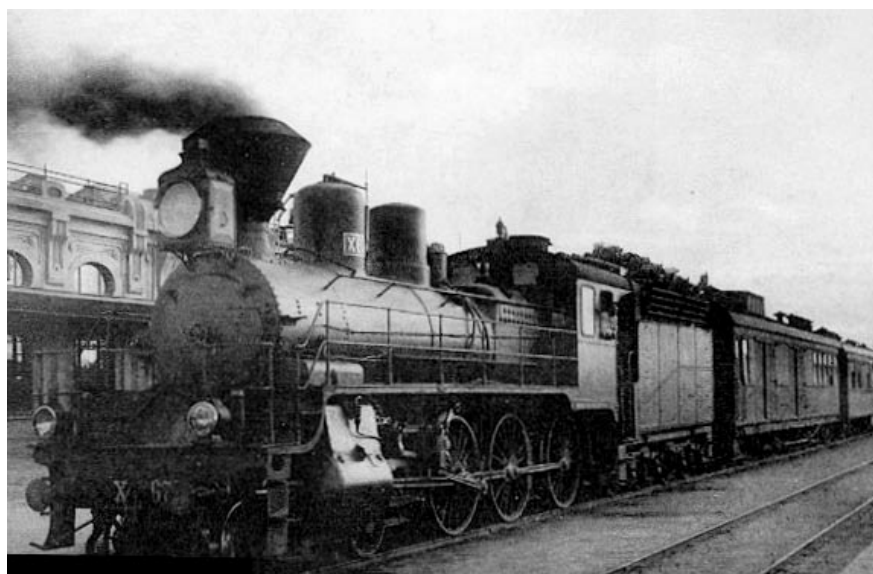
Henning Haslund-Christensen er på sin rejse til Indre Mongoli nået frem til hovedstaden Hsinking (Changchun) i den japansk oprettede lydstat Manchukuo. Han har løst billet til en togrejse ind i mongolernes land. I kupeen møder han tre rejsefæller, som hver har sin spændende historie at fortælle om forfædrenes bedrifter og de politiske visioner for en gylden fremtid under japansk førerskab.

I 1930 begyndte den kinesiske Marskal Chang Hsueh-liang Anlæggelsen af en Sidebane til denne, tværs gennem Djasaktu-Mongolernes før saa utilnærmelige Stepper, og Banen forlænges nu mod Nordvest af Japanerne.

Følger man disse tre Jernbaner fra Hsinking over Ssupingkai og T'aonan, kommer man efter to Døgns Rejse til Wang Yeh Miao. Den er en af de sidst anlagte Stationer paa den sidste Bane og er sammenbygget med Wang'in

Sume, der engang var Djasaktu-Mongolernes stolte Høvdingesæde. Det er en Rejse gennem Egne, der engang var rent Nomadeland, men som nu efter Jernbanens Anlæggelse for en stor Del har mistet sit mongolske Præg og Befolkning.

Efter Japanernes Overtagelse af Magten i Mandshuriet er meget af det gamle Mongolland atter kommet under mongolsk Administration, men det vil aldrig mere kunne blive det gamle Mongoliet. Vil man komme i Berøring med den uforan-



Eksprestog inden afgang fra Harbin station, 1903.

drede Fortid og alle dens forsvindende Værdier, maa man søge fjernere, end Jernbanen har naaet, thi den Kultur, der uforandret har overlevet saa mange Seklers Omskiftelser, taaler ikke Berøring med vor Tids Civilisation. Den er som et mystisk, smukt Gravfund, der ved at fremdrages i Dagens nøgterne og kolde Lys falder sammen til uigenkendelig Aske.

*

– En sen Oktoberaften forlod jeg Hsinking med Billet til Wang Yeh Miao. I Togets eneste 2. Klasses Kupé var vi fire Passagerer. Konduktørens Indvending mod, at jeg agtede at rejse til »Den mongolske Farezone«, afvæbnede jeg ved at fremvise mine japanske og mongolske Rekommandationsskrivelser, hvilket vakte mine Medpassagerers Interesse. De begyndte at diskutere min Person, og deres Sprog var Mongolsk, hvorfor jeg for at forhindre en eventuel pinlig Situation straks røbede mit Kendskab til Sproget.

Vi hilste hinanden høfligt for straks efter at falde hen i den Tavs-hedsperiode, der blandt høviske Mongoler indleder et nyt Bekendtskab.

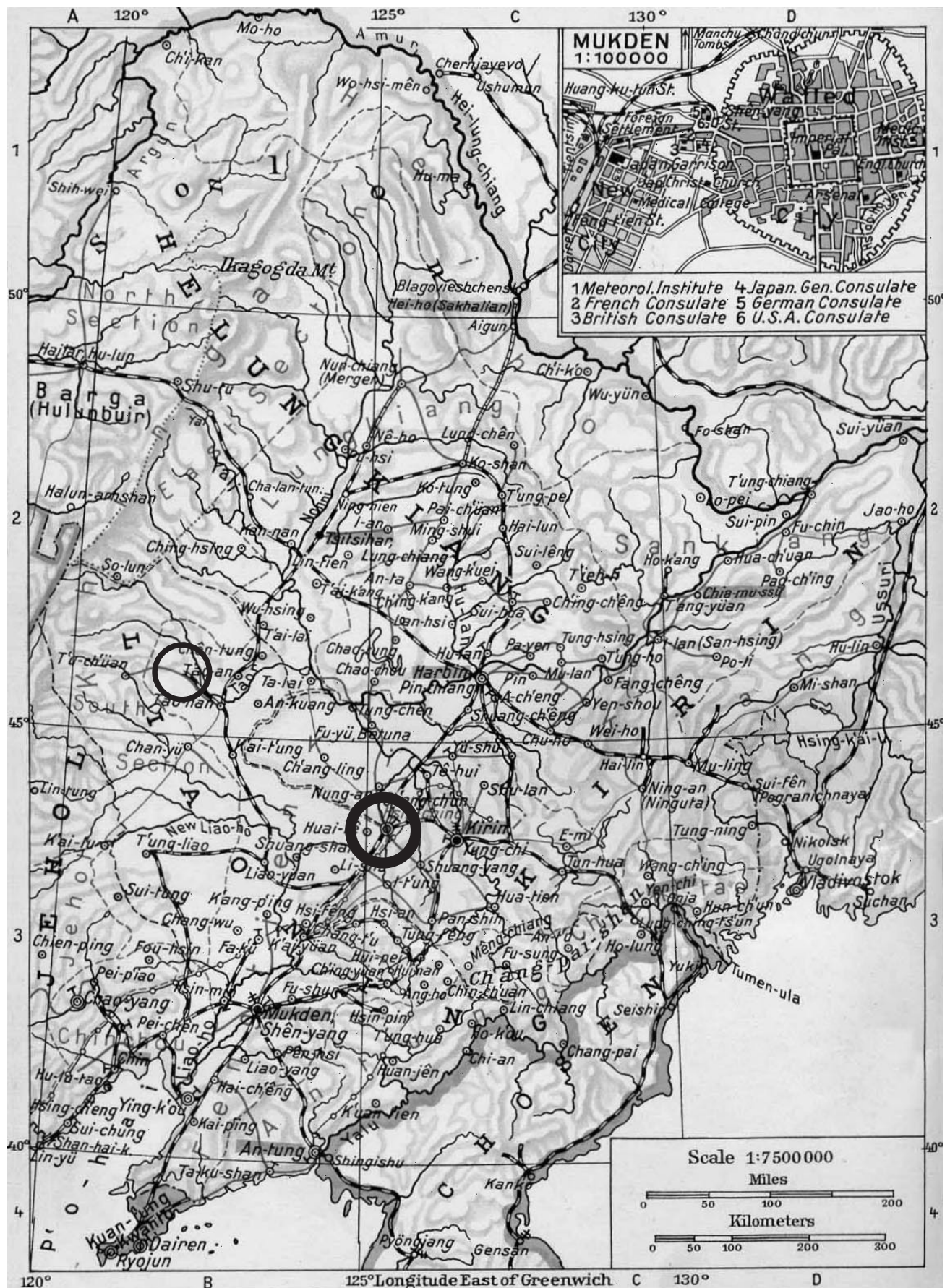
Den ene var utvungent værdig med et rynket og læderagtigt Ansigt, der røbede langt højere Alder end hans kraftige Holdning. Over den fodsides Silkekofte bar han en kort, ærmeløs Vest, hvis Brokade, Sølvknapper og flettede Guldbaand gnistrede over hans brede Bringe. Paa Kupeens Bagagehylde laa hans Hat, den gammeldags Ceremonihat med Sobelbræmme, Paafuglefjer og blinkende Krystalsten, der røbede hans høje Rang. Han forsøgte at skjule sin nysgerrige Iagttagelse af mig bag tykke Røgskyer fra en lang, jadeprydet Pibe. Jeg kendte hans Type og vidste, at saa snart hans Værdighed tillod det, vilde han blive forvandlet til nysgerrig Udfritter, overdaadig Fortæller og elskværdig Rejsekammerat. De to andre var jeg mindre sikker paa, de hørte antagelig til den unge Generation, der havde studeret Vesterlandets Nyheder i Asiens Kystbyer, medens jeg havde jaget deres Fædres Traditioner i Fastlandets Indre. Den ene var iført en brun Uniform i amerikansk Tip-Top-Snit med farverige Ordensbaand paa Brystet. Hans smalle Ansichtsform, Ørnenæse og smukt formede Bryn mindede om en Type, man ofte finder blandt de øst-mongolske Aristokrater. Den anden var iført europæisk, velsiddende Jakke-

sæt. Hans fremstaaende Tænder var japanske, men hans venlige Smil kunde faa ham til at ligne en Mongol. Begge var unge, soignerede og stærkt pomadiserede.

Jeg brød Tavsheden og vendte mig mod den Gamle. Jeg fortalte ham om de berømte Høvdinge, navnkundige Klostre og store Gunders jordiske Reinkarnationer, som jeg havde passeret paa mine mongolske Vandringer, og det fik ham i Gang.

Puntsuk hed han, og Djasaktu-Mongolernes Tuslakchi (første Raadgiver) var han, og før ham havde hans Fædre været Djasaktu-Høvdingenes Raadgiver i alle de Stunder, der havde bestemt Stammens stolte Historie. Selv havde han i sin Ungdom været Odei Wangs, Stammens sidste Storhøvdings, Raadgiver, og nu havde han været i Hsinking for at tale Odeis Brodersøn og retmæssige Arvtagers Sag for Kejseren.

Der findes endnu gamle Djasaktu-Mongoler, der mindes »Vejen over de 47 Pas«, og Puntauk var en af dem. Stammens nulevende Ungdom kender kun Vejen fra de Gamles Beretninger om dengang, de red over Bjergene og gennem Skovene langs den veltrampede Sti, der forbandt Kejserstaden Peking med deres egen navnkundige Herskers Hovedkvarter ved Wang'in Sume (Kongens Kloster). Ingen har redet den Sti siden de Gamles Ungdom, og den er for længst skjult af Græs og Blomster og Skovens Træer. Men de, der engang red den, kan fremmane den i stille Stunder, hver Svingning og overraskelse, man mødte paa det maanedlange Ridt, kan de i Detaljer. Det er Minder, der – genfortalt af de Gamle – iklædes hele den Mystik og Festivitas, der saa ofte pryder Erindringer fra en svunden Tid. Med hele den Inspira-



tion, som et Minde fra den stærke Ungdomstid kan forlene, fremmanede nu Puntsuk Billeder fra dengang han ledsagede sin Herre Odei Wang og hans festklædte Følge af stolte Prinser og nysgerrige Prinsesser paa de aarlige Langridt til Peking, hvor man med selve »Himlens Søn« udvekslede Hjemlandets hvide Uld og skovduftende Pelsværk i Venskabs pant med knitrerende Brokader, Sølvornamenter og ædle Ste-
ne.

Paa det lange Ridt nedlagde man stolt Vildt paa Jehols kejserlige Jagtmarker, modtog Storlamaernes Velsignelse i selve Potala Klostret og blev modtaget med de højeste Æresbevisninger af Kalgans Manch-Garnison.

Dengang tog Rejsen til Peking 30 Døgn paa gode Heste og Tilbage-
rejsen med de med Gaver tungtlastede Pakheste endnu længere.

Men saa var det, at Rygterne om de mærkelige Hændelser ude i Øst naaede frem til Djasaktu-Mongolerne, og man red til Changchun for med egne øjne at se den nye Jernvejs »Ildvogne«. De aarlige Festridt til Kejserstaden tog nu kun 8 Dage til Changchun, hvorfra man fortsatte med det nye Befordringsmiddel. Mongolerne benyttede ikke længer den gamle Kejservej, og Riddet til Jernbanen blev stadig kortere, efter som Jernbanen trængte længere og længere ind i deres Land. Og saaledes naaede »Sjene Sak«, den nye Tid, til Mongoliet.

Det glade Minespil, Puntsuk havde baaret under den første Del af sin Fortælling, forsvandt, efterhaanden som denne skred frem. Nu sad han sur og bister og gentog Ordene »Sjene Sak«, som var de en sort Forbandelse. Jeg spurgte ham forsigtigt, hvad Mongolerne tænkte om den nye Tid. Efter en lang Tavs-

hed og mange Røgpust pegede han paa den uniformsklædte af vore to unge Rejsekammerater. »Spørg Dundurdjab, han og jeg er jo begge Mongoler. Han har kun set halvt saa meget Liv som jeg, men har sikkert Svaret paa dit Spørgsmaal rede. I Dag er bedre end i Gaar, men daarligere end i Forgaars. Maaske, hvis jeg lever tilstrækkeligt længe, skal jeg opleve et i Overmorgen, som er bedre end nogen Sinde.«

Jeg vendte mig spørgende mod Dundurdjab. Hans Øjne var blottet for den Mindernes Vemod, der forlenede den Gamles med Tolerancens Venlighed – de gnistrede vildt og trodsigt. »Den nye Tid er god,« raabte han, »den giver mig Chansen for at hjælpe mit Folk ud af Fornedrelse og til at hævne min Fader. Min Fader helligede sit Liv til Kampen mod vort Folks Undertrykkere, og han faldt kæmpende mod den kinesiske Overmagt. Jeg er Babodjabs Søn.«

Babodjab, det er et Navn med Klang i Asien. Mangfoldige Gange har jeg hørt Frihedsheltens og hans »13 Eskadroner« djærve Eventyrere besunget og lovprist i mongolske Templer og Telte. Og Navnene paa hans tre Sønner, af hvilke den yngste nu var min Rejsekammerat, var i den senere Tid fløjet vidt og bredt over Mongoliet. De havde været blandt de første til at slutte sig til den japanske Fremmarch i Mandshuriet og blandt de ivrigste af de mange unge Ryttere, der efter Kinesernes Fordrivelse fra Mandshuriet havde agiteret for Oprør mod Kina i alle Indre Mongoliets Lejre.

Babodjab tilhørte et af de østligste Bannere af den mongolske Tumet Horde, hvis Stepper var blandt de første, der oversvømmedes af kinesiske Kolonister. Drevet af Nød og Forbitrelse kastede hans Generation sig ind i en Række af mere eller mindre haabløse Oprør, og Babodjab fik Lejlighed til at vise sig som den fødte Leder. Han samlede og or-

ganiserede omkring sin blaa Oprørsstandart den lille Skare af Udvalgte, der fik Navnet »De tretten Eskadroner«. Hans Krigere var alle hjemløse Mongoler, hvis Land og Kvæg var blevet dem frarøvet af Kineserne. Hver Gang kinesisk Kolonisation truede en ny Del af Mongoliet, var Babodjab i Spidsen for Modstanden. Imellem Slagene fødte han sine Folk ved at lede dem paa Plyndringstogter i de af Kineserne overtagne Dele af Mongoliet. Han tog fra Kineserne, fortrinsvis de Rige og gav til de fattigste Mongoler. Han blev en Mongolernes Robin Hood, hvis Bedrifter man kan følge ved at lytte til de mange Ballader om Frihedshelten og hans »13 Eskadroner«, der synges ved Græslan-
dets Lejrbaal. I ethvert Eventyr, der kunde være til hans Fjenders Skade eller paa nogen Maade forbedre hans Krigeres Slagkraft, kastede han sig. Allerede under den russisk-japanske Krig kæmpede han paa Japanernes Side, hvorved det lykkedes ham at bevæbne sine Ryttere med moderne Vaaben. Straks efter Revolutionen i Kina marcherede han mod Urga, hvor han blev Leder for en af de Hærafdelinger, der fordrev General Hsu og hans 10.000 Kinesere og gjorde Mongoliet uafhængigt. Under Verdenskrigen fik Russerne Meddelelse om, at en Styrke under Ledelse af en tysk Greve var paa Vej gennem Mongoliet mod Sibirien for at sprænge den trans-sibiriske Jernbane i Luften. For at afværge denne Ulykke satte Russerne sig i Forbindelse med Babodjab, der mod rigelig Erstatning i Form af Ammunition for sine Folk paatog sig at tilintetgøre den tyske Fremrykning. Babodjab galoperede ind i det vældige Central-Asien og vendte snart efter tilbage til det russiske Konsulat i Harbin med Meddelelse om, at deres Ønske var sket Fyldest. Som et Slags Bevis afleverede han sit blodplettede Sværd til den russiske Ge-

Kort over Manchuriet. HHC's togrejse: afgangsstationen Hsinking vist med fed cirkel, ankomststationen Wang Yeh Miao tynd cirkel.



Кругобайкальская жел. дор. № 10.
Граница Манчжурии и России.

*Gammel grænsemærkning mellem
Rusland og Manchuriet.*

neralkonsul, der foranstaltede, at det blev ophængt i det russiske Jernbanemuseum i Harbin. Ved mit sidste Besøg i dette Museum, der i Mellemtiden var blevet japansk, fandt jeg kun en buet Silhouet paa den falmede Væg, hvor Babodjabs Sværd tidligere havde haft Ærespladsen. I Anledning af den tysk-japanske Venskabspagt, som oprettedes i December 1936, havde Japannerne sendt det Sværd, hvormed Babodjab havde fældet den tyske

Greve og hans landsmænd, til deres tyske Fædreland.

I 1917 forenede Babodjab sine Styrker med de Tropper, der under den mandshuriske Prins Su kæmpede for Mandshudynastiets Genopstaaen. Denne Kampagne, der blev Babodjabs mest sejrige, blev ogsaa hans sidste. Efter at have indtaget en Række kinesiske Fæstninger og Byer Faldt han ved Linhsi, langt inde i Jehol-Provinsen.

Efter Babodjabs Død stod hans lille Hær uden den drivende Kraft,

der havde gjort den uovervindelig, og de opgav den urolige Kamp i Grænsegene for at søge Ly i det fjernere liggende Barga-Mongoliet. Her kæmpede de under den russisk-mongolske Ataman Semionov, de trans-baikalske Kosakkers Leder, der efter Hvidgardisternes Nederlag forsøgte at opkaste sig selv til »Hersker over alle Mongoler«. Under Semionov kæmpede de »13 Eskadroner« den sidste haabløse Strid, og de aldrende Frihedskæmper forvandlede til gamle Sagafortællere, der vandrede mellem alle Mongoliets Lejre. De fleste er døde nu, men jeg har truffet dem i Mongoliets fjerneste Afkroge. De er fattige og hjemløse Troubadourer, men de bærer ofte paa sig en eller anden kostbar Souvenir fra dengang, de som vilde Røvere saae de Skræk blandt de forhadte Kinesere. Og mangel Aften har deres bløde Strengespil og gamle Røsters Sang om alt det, de havde mistet, og alt det de havde kæmpet for, dysset mig i Søvn i min Sovepose.

Selvfølgelig har jeg spurgt dem om Mongoliets Fremtid og har faaet det ægte mongolske Svar, at om Babodjab engang reinkarneredes paa Jorden, vilde det frie Mongoli genopstaa. Da Babodjabs tre unge kampglade Sønner i 1931 aabnbarede sig paa Stepperne, mindedes Folket de Gamles Forudsigelser og saa i dem Faderens trefoldige Reinkarnation, og nogen større Tjeneste kunde Babodjabs Veteraner ikke have vist deres afdøde Leders Sønner.

Babodjabs Enke var kort efter sin Herres Død flygtet med sine tre smaa Sønner til det japanske Dairen for at undgaa Kinesernes Hævn. Her havde de tre Drengene faaet ja-



*Parti fra den trans-manchuriske
jernbane.*

pansk Skolegang, som de senere havde fortsat i Tokio og Osaka. De to yngste var netop afgaaet fra det japanske Militærakademi, da Japan begyndte sit mandshuriske Felttog. De var blandt de første ved Fronten og oplevede at se deres Hjemstavns Befrielse, som Faderen forgæves havde kæmpet hele sit Liv for. De havde været blandt de ledende Mongoler ved Tsingan-Mongoliets Oprettelse og agiteret stærkt i det øvrige Indre Mongoli for Oprør mod Kina. Dundurdjab var nu paa Vej mod Grænsebyen Manchouli, hvor han som en af Hsingan-Mongoliets Delegerede skulde deltage i den i de følgende Uger i Verdenspressen ofte omtalte Konference, ved hvilken Mongoler fra Nord- og Hsingan-Mongoliet med deres respektive russiske og japanske Formyndere forgæves forsøgte at fastlægge den Grænse, der skulde dele, hvad der engang var ét Land og ét Folk i to fjendtlige Stormagters politiske Tumblepladser.

Dundurdjabs Broder var nu Chef for Gendarmeriet i Nan Sheng, en af Hsingans fire Provinser, med Hovedkvarter i Wang Yeh Miao.

Min tredje Rejsekammerat havde været tavs, medens den gamle Puntsuk filosoferede over Fortiden, og den sprudlende Dundurdjab jublede over vundne Sejre og store Fremtidsmaal. Nu vendte jeg min Nysgerrighed mod ham. Han præsenterede sig smilende som Arida, en Søn af Japan, der var Mongolernes Ven. Arida tilhørte den lille Flok japanske Eventyrere, der længe inden deres Land officielt havde sanktioneret Militærpartiets Aktioner paa Fastlandet, begejstredes for de af Imperialisterne besungne hellige Opgaver. Disse unge Patrioter havde gennemgaaet specielle sproglige og politiske Fakulteter i Osaka, inden de spredtes over Mandshuriet og Øst-Mongoliet for at agitere og forberede »Den store Fremrykning«. Det var Aridas sande Over-



bevisning, at den vesterlandske Civilisation var i fuldstændig Degeneration, og det var Japans hellige Pligt at befri Verden for røde Vranglærer og Liberalismens Slaphed. Han forkyndte, at i løbet af nogle faa Aar vilde hele Asien, i hvilket han inkluderede Sibirien, Finland og Ungarn, vende sig mod Japan som den befriende Genføder af alle sande Idealer.

Og siden? – Ja, der var ingen Grænser for Aridas Optimisme. Som mange andre af disse unge Idealister, der havde levet et intimt Samliv med Mongolerne, havde han ikke kunnet undgaa at blive dem en varm Ven, og med japansk Energi arbejdede han nu for, hvad han ansaa for at være til deres bedste. Og det lød som hans Overbevisning mere end som Propaganda, naar han ihærdigt forsikrede mig, at Mongoliets solide Fremtid var ved Japans Side. Nu var han paa Vej til Wang Yeh Miao for at kontrollere, at Ungdommens Opdragelse i de mongolske Skoler der var den rigtige.

To Døgn tilbragte vi fire i hinandens uafbrudte Selskab, medens vi rullede over de Jernspor, som Rusere, Kinesere og Japanere i deres forskellige magtperioder havde bannet gennem de mongolske Stepper. Vi diskuterede Himmel og Jord, Fortid og Fremtid. Puntsuk udpege-

de en gammel bladløs Poppel, der paa fantastisk Vis dominerede en Uendelighed af Kornmarker. Det var »Skadernes Træ«, der angav det eneste Sted i denne Del af Mongoliet, hvor det i hans Ungdom var tilladt de kinesiske Kræmmere en gang om Aaret at falbyde deres Varer. Resten af Aaret var Landet overladt til den mongolske Hyrde, hans græssende Hjorde og den store Stilhed. Naar Kineserne indfandt sig for at afholde deres aarlige Marked under det dengang grønne og bladrige Poppeltræ, sludrede de saa meget, at det lød, som om en Hærskare af Skader havde slaaet sig ned i det gamle Træ. Nu var Poplen blevet hul og bladløs, og den sidste Mongol for længst redet bort. Dundurdjab udpegede og berettede om de Byer og Steder, mod hvilke hans Fader for 20 Aar siden havde løbet Storm. To Gange saa vi Solen, stor og ny, stige op fra Øst og forsvinde mod det fjerne Vest, og Arida fortalte om de Magter, der skulde fødes i Mandshuriets jomfruelige Muld for at vokse og sprede Lys over Verden.

Det er en lang Vej fra Hsinking til Wang Yeh Miao, og til Slut kørte vi over Skinner, hvor der faa Uger tidligere havde vokset Græs – lige til den Vildmark, hvor Civilisationens Spor endnu ikke var naaet.

Af mærkelige Grunde kom vi til at forstaa hinanden rigtig godt, vi fire Rejsekammerater, og vi blev rigtig gode Venner. Og da vi kom til Wang Yeh Miao, stod selve Gendarmeriets Chef, Djasaktu-Stammens Høvdinge og Stedets høje japanske Raadgivere der for at byde Dundurdjab, Puntsuk og Arida Velkommen, og den Velkomst delte mine tre nye Venner med mig.

Min mongolske Rejse var godt begyndt. ■

Henning Haslund-Christensen
Politikens Kronik 07.06.37



Mongolske film i fare for at gå tabt

At støde på en ældre mongolsk film på TV giver ofte et interessant indblik i Mongoliets fortid. Desværre er det ikke muligt at leje disse film, og der eksisterer ikke megen litteratur på engelsk om emnet. Kun få af filmene har været vist i lande uden for Mongoliet. Og de oprindelige kopier er under hastig nedbrydning.

»Selv om nogle af filmene er propaganda, er de alligevel en del af Mongoliets historie«, siger D. Khishigt, en kendt instruktør og manuskriptforfatter. Han har instrueret over 80 dokumentarfilm, heraf har han skrevet manuskriptet til mere end 50. Han har modtaget adskillige priser for sine film ved internationale filmfestivaler i Tyskland og Rusland. Nu hvor han er over 70 år, har han trukket sig tilbage fra TV-studierne, hvor han har arbejdet i årtier. Men han er stadig travlt beskæftiget. Blandt andet er han begyndt på et projekt, der har til formål at bevare 1900-tallets mongolske film, før de går tabt for altid.

Mongoliets første film, dokumentarfilmen »1. maj«, blev produceret i 1935. En russisk filmfotograf, Lebedev, rejste til Mongoliet for at uddanne de første mongoler med interesse for filmproduktion. I 30'erne og 40'erne producerede mongoler kortfilm om fx japanske spioner og sygdomsbehandling. De første tre produktioner af spillefilmslængde, »Søn af Mongoliet«

(1938), »Sukhbaatar« (1942) og »Tsogt Taij« (1944) var stærkt præget af den russiske indflydelse, alt imens de mongolske filmproducere, filmfotografer og andre blev oplært. »Søn af Mongoliet«, instrueret af russeren Trauberg, sammenlignede Ydre og Indre Mongoli med hinanden og fremhævede Ydre Mongolis nyvundne uafhængighed og frihed. »Sukhbaatar«, hvor hovedrollen blev spillet af en russer, opmuntrede til mod og patriotisme i begyndelsen af 2. verdenskrig.

Skuespillerne i de første år var imidlertid helt uskoledede »... men de besad et naturligt talent og havde en indre forståelse af rollerne. De var simpelthen fantastiske; i dag er det ikke muligt at finde skuespillere af tilsvarende karat«, siger Khishigt. Disse film dannede grundstenen til mongolsk film, og de fik mange unge til at interessere sig for erhvervet.

I 1954 – efter et årti hvor Mongoliet koncentrerede sig om andre udviklingsområder, og hvor filmudviklingen og optageudstyret var blevet kraftigt forbedret – fik den første 100% mongolsk producerede kortfilm premiere. Filmen hed »Nytår« og var instrueret af Zandra. Den handler om en arbejder, som har fuldført sin arbejdsplan før tiden og derfor er i stand til at begynde på det næste års plan allerede inden Nytår.

I 50'erne og 60'erne dimitterede flere af Mongoliets bedst kendte in-

struktører som fx R. Dorjpalam, D. Jigjid og G. Jigjidsuren og filmfotografer fra filmskolen i USSR. Antallet og kvaliteten af de mongolske film voksede, og 70'erne og 80'erne anses for at være den mongolske films glansperiode. I samme periode blev mange af filmene produceret i samarbejde med andre lande, bl.a. Tyskland, Tjekkoslaviet og USSR.

Filmmediet, der som bekendt kan virke manipulerende, blev stærkt censureret i Mongoliet. Et nyt manuskript skulle gennemgås af en gruppe eksperter fra Filmindustrirådet og derefter Kulturministeriet. Og når filmen var færdig, skulle såvel rådet som ministeriet godkende filmen. Ofte var det nødvendigt at ændre filmen eller skrive dele af manuskriptet om.

Khishigt konkluderer: »I filmene var russerne altid de gode. Arbejderne var altid de gode. Kineserne altid de onde. Lamaerne altid de onde. I 60'erne var der spredte forsøg på at gøre Mongoliet uafhængig af Sovjetunionen. Dengang blev der produceret en film med titlen »En af folket«, hvor hovedpersonen underviste i den mongolske skrift (på et tidspunkt da man var ved at gå helt over til det kyrilliske alfabet). Hans kone solgte bogen »Mongolernes hemmelige historie« på markedet. Disse afsnit måtte skrives om efter en anklage om tilskyndelse til politisk agitation. I en anden film næg-



"Tsogt Taij" famous mongolian movie

tede en chauffør at hjælpe en kvindelig hyrde i et stormvejr. Dette afsnit måtte skrives om, fordi censorerne hævdede, at en arbejder så tæt på folket som en chauffør ikke kunne fremstilles på en så egoistisk og utiltalende måde. Men Khishigt mener alligevel, at censuren også havde en positiv side: »Den rettede misforståelser og forbedrede kvali-

barer i en umådelig ørken... Men når man viste de mongolske film i de to lande, blev der vist blomster og jordbær og kvinder og børn til hest... deres holdning ændredes.«

Nu er originalfilmene ved at gå i opløsning. For at redde dette sjældne materiale og gøre det tilgængeligt for offentligheden er Khishigt og en japansk kvinde, Ai Matsushi-

teten af mindre gode film. Folk taler ikke så meget om dette aspekt.«

»Filmproduktion er tæt forbundet med et lands karakter og kultur«, siger Khishigt. »Vore to nabo-lande skildrede os som bar-

ma, i gang med at etablere Det mongolske Selskab til Bevarelse af Film, der skal skaffe midler til at digitalisere de gamle kopier. De har også planer om at gøre dem mere tilgængelige for resten af verden og at interviewe nogle af de betydeligste mongolske filmfolk for at bevare deres historie, før det også er for sent. ■

Alina Campana
The Mongol Messenger
9(659):8 – 03.03.04

Hvis man vil have mere at vide om det mongolske filmbevaringsselskab eller ønsker at støtte arbejdet, kan man ringe til Khishigt på tel 96202747 eller skrive til P.O.Box 235, Post Office 24, Ulaanbaatar-24.

Dokumentarfilm om mongolernes imperium

BBC skal i gang med at optage en 60 minutter lang historisk dokumentarfilm kaldet »I skyggen af Chinggis Khan«. Filmen kommer til at handle om det mongolske imperium i det 13. og 14. århundrede, forholdet mellem øst og vest på den tid og om hovedpersonem selv, Chinggis Khan.

I 1245, da den mongolske hær truede Europa, sendte paven to munke af sted for at etablere en forbindelse til Guyuk Khan. Senere i 1253 rejste Wilhelm af Rubruck til Mongoliet for at lede efter en gruppe tyske katolikker, der var blevet bortført af mongolerne. Filmfolkene vil skildre det mongolske imperium ved at følge de to udsendinge og gøre brug af den rejsebeskrivelse, som Rubruck nedskrev.

BBC realiserer projektet i samarbejde med det polske selskab *MS Films*, som skal finde skuespillerne og optagelseslokaliteterne. I øjeblikket er tre medarbejdere beskæftiget med at indsamle materiale, finde stederne og foretage de tekniske forberedelser. Instruktøren, Maria Magdalena Schwarzbart fortalte nogle journalister den 29. januar, at dokumentarfilmen vil vise europæerne det sande billede af Chinggis Khan. Filmen vil skildre datidens skikke, traditioner, daglige tilværelse og sociale forhold, sagde hun.

Landskabsscenerne vil blive optaget i Mongoliet, herunder scener med over 100 gerer, 500 heste, beklædningsgenstande, våben og en særlig lejr, som skal opføres. Manuskriptet er endnu ikke helt færdigt.

Filmoptagelserne vil foregå i fire etaper i den mongolske sommer og den polske vinter. Optagelserne starter i Mongoliet i marts måned i Töv Aimag, hvor et filmhold på 25 mand fra BBC begynder at filme. Med i gruppen er de britiske skuespillere Timothy West og Mark McGann. Man regner med, at en mongolsk lama skal spille rollen som en af udsendingene til Guyuk Khan.

Anden del skal optages i juni, hvor en militærby vil blive opført i Polen. Omkring 20 skuespillere skal medvirke i hoved- og biroller. Fire mongolske skuespillere vil medvirke i optagelserne i Polen. Filmen forventes færdig til næste sommer og vil blive udsendt af BBC, *Discovery Channel* og det tyske RTL. ■

B. Oyundelger
The Mongol Messenger
5(655):7 – 04.02.04

La Gung

Svensk biografi om missionær, hesteopdrætter, ekspeditionsmand og fredsstifter Frans August Larson og hans eventyrlige liv i Mongoliet. I 1920 blev han adlet til mongolsk hertug af Bogda Khan, Mongoliets daværende regent og Levende Gud.

Svenskeren F. A. Larson optræder i utallige rejse- og ekspeditionsberetninger fra Mongoliet og vil især være dette blads læsere bekendt fra Henning Haslund-Christensens bøger. Han talte flydende mongolsk og kinesisk, og i kraft af sit indgående kendskab til området blev han beredvillig hjælper for utallige rejsende og ekspeditionsfolk og rådgiver for politiske ledere i Mongoliet og Kina, der især udnyttede ham som kontaktperson til vestlige forbindelser.

Den svenske journalist Axel Odelberg har skrevet en særdeles underholdende biografi baseret på et omfattende kildemateriale, og ved opsøgende forsknings-journalistik har han rejst i Larsons fodspor i Sverige, i Mongoliet fra nord til syd, og i USA, hvor Larson tilbragte sine sidste år indtil sin død i 1957.

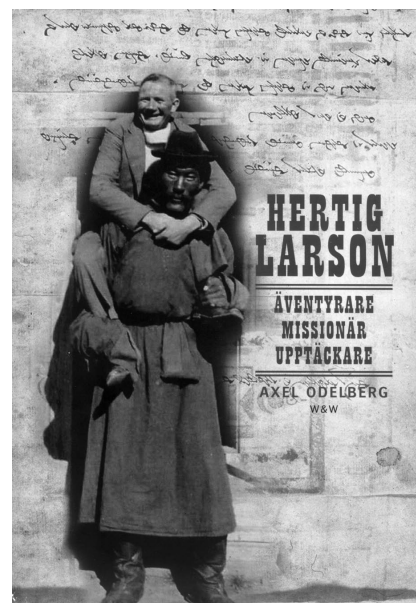
Født i fattige kår i en lille landsby nord for Västerås i 1870 drog Larson som 22-årig af sted til Kina som én blandt de første ti Franson-missionærer. Drømmen om Mongoliet som missions-mark førte ham dog kort efter til Urga for at bedrive sprogstudier og hvor han knyttede sine første nære relationer til Bogdo Gegen og adskillige højtstående politikere af adel byrd. I 1897 giftede Larson sig med en amerikansk missionær, Mary Rogers, med hvem han fik seks børn og fast base ved missionsstationen i Kalgan.

Biografien indledes med de dramatiske begivenheder under bokseroprøret i 1900, hvor Larson og

familie må flygte over hals og hoved, og gribende er beskrivelsen af Larson, der som en anden Moses fører en lille flok af missionærer i en halsbrækkende eksodus gennem Gobi og via Urga i sikkerhed i Kiakta. Synet af den lille karavane med 23 missionærer, 7 kristne mongoler, 19 kameler, 14 heste og 6 kamelkærrer og med Larson i front – på cykel – mens han sang for på salmer og gospels var genstand for både moro og undren for de langs vejen måbende mongoler.

Larsons løbebane som missionær var kortvarig. Evig pengenød og virkelyst drev ham hele livet ud i varierende jobs som bibelkolportør, handelsmand og hesteopdrætter, men det mest bemærkelsesværdige skridt i Larsons karriere, og som sendte hans kontrafej ud på alverdens aviser, var dog ansættelsen som rådgiver for Bogda Khan i fredsforhandlingerne mellem Kina og Mongoliet i de turbulente år lige efter revolutionen og for hvilket han i 1920 blev hædret med adelstitlen *Gung*. Skønt lavest af rang, berettigede titlen efter Mongolsk sædvane ham tiltalen *La Gung* – de første to stavelser af navnet, efterfulgt af titlen.

Efter 1925, hvor hans firma i Urga blev lukket og Larson smidt ud sammen med alle øvrige udlændinge, ernærede han sig som hesteopdrætter fra sin sommer residens ved Holon-osso i Indre Mongoliet. Lykkelige afbrydelser kom med ansættelser i datidens største ekspedi-



tioner hos henholdsvis C. W. Campell, Roy Chapman Andrews og Sven Hedin.

Biografien er forfattet i et levende sprog og i en form, hvor Larsons personall historie fremstilles i en art drama-fiktion i krydsklip med faktuelle beretninger om politiske begivenheder. Denne form er vanskelig at håndtere, men Odelberg har overblikket og gør det overbevisende loyalt overfor kildematerialet. Dette er ikke blot historien om Larson og hans forbløffende livsbane, men samtidig en levende beretning om lokale og storpolitiske forhold i Indre Asien i den første halvdel af det 20 årh. og som sådant et særdeles vellykket forsøg på at skrive *petite histoire* – verdenshistorie og biografi i eet. ■

Christel Braae

Axel Odelberg: *Hertig Larson. Äventyrare. Missionär. Upptäckare*. Stockholm 2003, Wahlström & Widstrand. 404 s. Ill.

Aktuelt

The Mongol Messenger rapporterer:

Ørkenspredning 28.04.04
90% af Mongoliets landområde bliver måske til ørken. *WWF Mongolia* har foretaget dette skøn baseret på egne undersøgelser. På nuværende tidspunkt er 1% af ørkenområderne påvirket af en meget høj grad af ørkenspredning, 3% af en høj grad, 21% af en middelsvær påvirkning og 75% af en mindre grad af ørkenspredning. Blandt årsagerne er insektpest, destruktive gnavere, skovbrande, rovdrift på naturressourcer og klimaforandringer.

Takhi-hestene 16.06.04
12 takhi-heste er blevet leveret fra Schweiz til takhi-steppen i Bugat Sum, Gov-Altai Aimag. Sammen med andre officielle repræsentanter leverede præsidenten for den internationale takhi-gruppe, Jean-Pierre Siegfried, de sjældne dyr med henblik på at genindføre dem i aimagen og forøge deres samlede antal. Repræsentanterne arrangerede en international videnskabelig konference den 12. juni. På mødet vedtog man, hvorledes arbejdet med at akklimatisere takhi-hestene skulle organiseres. Den østrigske regering har endvidere planer om at bygge et videnskabs- og informationscenter på takhi-steppen i år.

Tak for gæstfriheden 23.06.04
Den polske ambassadør Krzysztof Debnicki har sendt et brev til statsminister N. Enkhbayar, hvori han omtaler diplomaten fra ambassaden, L. Viachek, og chaufføren, Ch. Galt, som forsvandt i Dornod Aimag, efter at deres bil var brændt.

Ambassadøren udtrykker sin taknemmelighed på ambassadens og egne vegne for den redningsaktion, der blev iværksat af den mongolske

regering, og til hyrdefamilien Chuluunbat og ægtefællen, Altantuya, fra Buir Nuur området, som hjalp de forulykkede, efter at de havde bevæget sig alene til fods i 3 dage uden mad og vand.

Ambassadøren fastslår i sit brev, at den tjenstvillighed, der blev ydet af fru Altantuya, er et levende eksempel på mongolernes gæstfrihed.

Befolkningstallet 07.07.04
Ifølge en undersøgelse fra Det nationale Statistiske Kontor vil det mongolske befolkningstal nå op på 3 mio. i 2018. I 2010 vil det forventede antal mongoler være 2,7 mio. Ved den første folketælling i 1918 blev der optalt 647.500 indbyggere i Mongoliet. Ved folketællingen år 2000 var tallet på over 2,5 mio.

Soldater til Irak 28.07.04
Det tredje kontingent fredsbevarende mongolske styrker blev sendt af sted fra Buyant-Ukhaa-lufthavnen den 21. juli. Denne gang omfattede styrken 130 officerer, sergenter og konstabler. Udstationeringen varer i 6 måneder. For første gang består kontingentet af mere end 10 konstabler. De fredsbevarende soldater er blevet trænet af militære enheder i Tavan Tolgoi træningslejren i mere end 2 måneder.

Kontingentet blev transporteret i to amerikanske C-17 militærfly. Gruppen skal opholde sig et stykke tid i Berginia-basen i Kuwait for at modtage yderligere træning og en introduktionsundervisning i irakiske forhold, før de indleder den 600 km lange tur til Charlie-basen. Der befinder sig allerede det andet kontingent fredsbevarende styrker fra Mongoliet. De to grupper skal gennemføre en fælles træning i ca. 5 dage, før den anden gruppe vender hjem i slutningen af denne måned [juli]. Det tredje kontingent vil i lighed med de foregående få udbetalt 10.000 tg. pr. dag [ca. 55 kr.] og vil i øvrigt få dækket andre udgifter.



Foto: Ian Britton

Slagfalke til araberne 04.08.04
Mongoliet eksporterer slagfalke til de arabiske lande. I de senere år har regeringen fastsat antallet af slagfalke, der kan eksporteres, til 360 individer pr. år. I år vil Kuwait importere 140 falke, Saudi Arabien 120, Qatar 55, Syrien 40 og De forenede Arabiske Emirater 30. Falke- ne påregnes indfanget i Khentii, Sükhbaatar, Töv, Dundgov, Dornogov og Dornod aimager.

Over 100 mennesker fra Saudi Arabien og Kuwait er i gang med at indfange slagfalke i Mongoliet. De har til hensigt at indfange 160 af falkene i Sükhbaatar Aimag. Prisen pr. falk er US\$ 365, som betales til de lokale myndigheder.

»Likkitoft« på besøg 28.07.04
Statsminister N. Enkhbayar modtog hr. Mogens Lykketoft, formand for Det socialdemokratiske Parti og mindretalsgruppen i det danske parlament, den 22. juli. Under mødet orienterede N. Enkhbayar hr. Lykketoft om den politiske situation i Mongoliet, økonomien, udsigterne for investeringer og parlamentsvalget i 2004. Partilederne diskuterede nødvendigheden af at forbedre de mongolske valglove, og de udvekslede synspunkter på de europæiske valgsystemer. De fortsatte med at vurdere mulighederne for at udvide samarbejdet mellem deres partier og styrke de økonomiske og samarbejdsmæssige relationer mellem Mongoliet og Danmark.

Efter parlamentsvalget

Parlamentsvalg den 27. juni blev en regulær valggys, der kastede landet ud i en parlamentarisk krise. Der måtte foretages omvalg i to kredse, og der hørtes beskyldninger om ufine metoder under valgkampen. Valget endte som et dødt løb mellem det hidtil altdominerende, reformerede kommunistparti MPRP og oppositionspartierne. Den ny regering bliver en national samlingsregering, »Den Store Koalitionsregering«, bestående af MPRP og den gamle opposition.



Ts. Elbegdorj receiving a state seal

Mongoliets nye statsminister, Ts. Elbegdorj, modtager regeringsseglet af den fungerende statsminister, Ch. Ulaan, med ryggen til. Til højre herfor står præsidenten, N. Bagabandi, og den nyvalgte parlamentsformand, tidligere statsminister N. Enkhbayar.

Den 20. august blev Mongoliets 22. statsminister godkendt af parlamentet. Den ny parlamentsformand, N. Enkhbayar [leder af MPRP – red.], åbnede parlamentets første møde kl. 14.20. Præsident N. Bagabandi holdt derefter en tale, hvor han introducerede statsministerkandidaten, Ts. Elbegdorj, og anmodede parlamentsmedlemmerne om at vælge Ts. Elbegdorj til statsminister.

Han udtalte: »Vælgerne har talt i Mongoliets fjerde parlamentsvalg. I overensstemmelse hermed er magtens fordeling etableret. Politiske

valg er ikke kun en stræben efter position og magt, men også en konkurrence for at sikre befolkningen et højt serviceniveau.

Det netop afholdte parlamentsvalg åbnede et nyt kapitel i det politiske liv i Mongoliet. De politiske partiers interesser er forskellige, men de deler ønsket om at samarbejde aktivt for at tilpasse sig den situation, som vælgerne har skabt. Overskriften vil være forhandling og forlig til fordel for den nationale solidaritet og for befolkningen.« ...

Han tilføjede: »Elbegdorj Tsakhia er en af initiativtagerne og leder-

ne af den mongolske demokratiske revolution, der blev indledt i 1989. Han var formand for Den mongolske Demokratiske Union fra 1991 til 1997. I perioden 1996-99 var han formand for Det mongolske Nationaldemokratiske Parti. Han stod i spidsen for Den demokratiske Koalition af Det mongolske Nationaldemokratiske Parti og Det mongolske Socialdemokratiske Parti fra 1996 til 2000 og er i øjeblikket medlem af Det nationale Rådgivningsudvalg i Mongoliets Demokratiske Parti.«

... Ved afslutningen af sin tale erklærede præsidenten: »Der venter den ny statsminister en betydelig arbejdsindsats for at løse disse opgaver. Jeg foreslår, at parlamentet vælger kandidat Ts. Elbegdorj, der blev udpeget på grundlag af forhandlinger mellem MPRP og Moderland-Demokrati-koalitionen.«

Da formanden spurgte, om der var parlamentsmedlemmer, der havde spørgsmål eller andre forslag, var der ingen reaktion. Valget blev foretaget ved håndsoprækning. Ts. Elbegdorj blev valgt enstemmigt med samtlige stemmer af de tilstedeværende 66 parlamentsmedlemmer. [Der er i alt 76 pladser i parlamentet – red.]

Den ny statsminister besteg derefter talerstolen og sagde henvendt til præsidenten, formanden, medlemmer af parlamentet og det mongolske folk: »Parlamentsvalget fik et markant udfald. Det mongolske folk har talt. Tidligere var det konger og herremænd, der var ansvarlige for at forene splittede nationer og etniske grupper. Men denne gang har det mongolske folk frembragt en sjælden lejlighed for de politiske partier til at samarbejde. Det er den historiske betydning af parlamentsvalget den 27. juni.

Parlamentsvalget var et valg uden tabere. MPRP, Moderland-Demokrati-koalitionen, medlemmer valgt af Det republikanske Parti

MPRP and Motherland-Democratic Coalition win 36 seats each

The MPRP and the Motherland-Democracy coalition each have 36 seats in Parliament. According to information released by the GEC on June 28 at 6.00 p.m., the MPRP and the Motherland-Democracy coalition are expected to share the majority of the 76 seats in Parliament. The remaining 4 seats go to the Republican Party, who won one seat, and three independent candidates. The independent candidates are all former members of the Democratic Party and are expected to support the coalition. The chairman of the GEC, J.Yadamsuren, reported that the outcome of voting in 12 constituencies is yet to be finalised.

I sin udgave den 30. juni kunne den engelsksprogede ugeavis 'The Mongol Messenger' meddele det foreløbige valgresultat. Det officielle valgresultat forelå endnu ikke ved redaktionens slutning.

og uafhængige medlemmer har alle vundet ved dette valg. At være Parlamentsmedlem er at være sendebud for folket. Sammen vil vi definere nationens interesser, virkeliggøre dem og påtage os det politiske ansvar. Hvor der er en fælles ansvarlighed, er der ingen personlig vinding. Ved at have stemt således som det er sket, vil det mongolske folk og Mongoliet sejre. ...

Skønt vi ikke er erfarne med hensyn til at etablere et parlament og en

regering med ligelig repræsentation, vil Mongoliet blive et godt eksempel på, at man kan arbejde sammen og opføre sig ansvarligt. Den mongolske regerings traditionelle holdninger vil fortsat være gældende ikke kun på det indenrigspolitiske felt, men også internationalt.«

Mongoliets 22. statsminister Ts. Elbegdorj gav derefter hånden til præsident N. Bagabandi og formanden, N. Enkhbayar, hvorefter han knælede foran statsflaget, mens han bad en bøn, og viste sin respekt for rigets symbol. Efter formaliteterne satte han sig i statsministerens stol. Mødet blev hævet i anledning af den forestående weekend.

Kl. 14.50 overdrog den fungerende statsminister, Ch. Ulaan, den mongolske regerings segl til den ny statsminister i statens ceremonihal, og præsident N. Bagabandi lykkedes den ny statsminister. ■

B. Indra

The Mongol Messenger
34(684):1 – 25.08.04

Frihed til radio og TV

Parlamentet har godkendt at frigøre Mongolsk Radio og TV fra statskontrol. De skal være offentlige medier. Parlamentsformand N. Enkhbayar og statsminister Ts. Elbegdorj meddelte beslutningen på et møde med mediecheferne sidste onsdag den 25. august.

Før beslutningen kan gennemføres, er det nødvendigt at vedtage nogle lovændringer. Loven om Radio og TV har topprioritet for parlamentsarbejdet i efterårssamlingen. Den nye lov vil tage sit udgangspunkt i den tilsvarende europæiske lovgivning på området. Under mødet sagde de to politikere, at de desuden var opsatte på at etablere et Etisk Udvalg, der skal behandle fejl i medierne. Man forventer, at dette vil føre til færre fejl i journalisternes arbejde, og at de ikke længere skal dømmes efter straffeloven.

MM 01.09.04

Valgrekord

Ifølge valgkommissionen satte valget den 27. juni rekord med en valgdeltagelse på 76,3% af de stemmeberettigede vælgere.

Tallet er steget en smule siden valgdeltagelsen i 2000. I alt har 1,2 mio. vælgere stemt i dette års valg. Det afspejler en vigtig ændring i forhold til tidligere valg. Således rapporteres det, at vælgere i landområderne har været mere aktive end i byerne. De højeste stemmeprocenter opnåedes i Bayan-Ölgii, Övörkhangai og Ömnögov aimager (85%), mens den laveste valgdeltagelse blev registreret i Töv Aimag (69%). Valgdeltagelsen i Ulaanbaatar var næsten den samme som i 2000, 70,26%.

MM 30.07.04



Den 18. august blev dannelsen af de permanente udvalg vedtaget af parlamentet. MPRP havde endnu ikke godkendt sin kandidat til posten som næstformand, men på trods af denne forsinkelse blev lederen af Moderland-Demokrati-koalitionen, S. Oyun, udpeget til den ene af de to næstformænd med 65 stemmer ud af 66 mulige. Kun parlamentsmed-

lem B. Jargalsaikhan stemte imod. S. Oyuuns biografi blev oplæst af S. Bayartsogt, hvorefter parlamentet godkendte sin første kvindelige næstformand.

S. Oyun sagde senere til journalisterne: »Jeg vil gerne udtrykke min glæde over for vælgerne og vennerne af Moderland-Demokrati-koalitionen. I en tid hvor politisk ansvarlighed er i højsædet, vil jeg arbejde for at tjene befolkningens interesser og lade det komme til udtryk i lovgivningen. Når de to politiske modpartner arbejder sammen, kommer man måske til at savne en opposition. Men vi regner med, at parlamentet kommer til at fungere, som om der er en opposition.

MM 25.08.04

**EMBASSY OF MONGOLIA**

Avenue Besme 18, 1190 Brussels Tel: (+322)344.69.74 Fax: (+322)344.32.15 E-mail:
brussels.mn.embassy@chello.be

DN 22/04/52

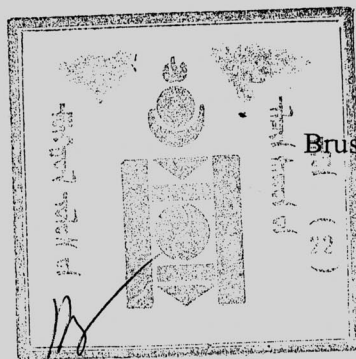
The Embassy of Mongolia to the Kingdom of Denmark presents its compliments to the Protocol Department of the Royal Danish Ministry of Foreign Affairs and has the honour to forward herewith the original signed copy of the congratulatory letter from H.E. Mr. Natsagiin Bagabandi, President of Mongolia, addressed to His Royal Highness Crown Prince Frederik of Denmark on the occasion of the royal wedding of His Royal Highness to Miss Mary Elizabeth Donaldson to take place on 14 May 2004.

In his letter H.E. President of Mongolia extends to His Royal Highness Crown Prince of Denmark an invitation to pay a visit to Mongolia.

The Embassy requests the assistance of the good office of the Protocol Department in transmitting the letter to its high destination.

The Embassy avails itself of this opportunity to renew to the Protocol Department the assurances of its highest consideration.

Enclosure: 2 pages.



Brussels, 12 May 2004

Protocol Department
Royal Danish Ministry of Foreign Affairs
2, Asiatisk Plads
DK-1448 Copenhagen K
Denmark



МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Улаанбаатар
Төрийн Ордон

Факс: 976-1 3292

ДАНИЙН ВАНТ УЛСЫН ҮЕ ЗАЛГАМЖЛАГЧ
ХАНХҮҮ ФРЕДЕРИК ТАНАА

Копенгаген

Эрхэм Дээдэс Та хатагтай Мари Доналдсонтой хуримлах ёслолоо хийж буйг тань тохиолдуулан чин сэтгэлийн баяр хүргэн аз жаргал, сайн сайхны ерөөл дэвшүүлж байгааг минь болгоон соёрхоно уу.

Монгол, данийн харилцаа, хамтын ажиллагааг цаашид гүнзгийрүүлэн хөгжүүлэх чин эрмэлзлийг удирдлага болгон Эрхэм Дээдэс Таныг тааламжтай цагтаа Монгол Улсад айлчлан ирэхийг энэхүү таатай завшааны ялдамд урьж байна. Таны айлчлал монгол, данийн найрсаг харилцааг хөгжүүлэн бэхжүүлэх үйлст шинэ түлхэц өгөх чухал үйл явдал болно гэдэгт би бат итгэж байна.

Эрхэм Дээдэс Танд болон Танаар уламжлан Цог Жавхлант Хатан хааны гэр бүлийнхэнд эрүүл энх, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

НАЦАГИЙН БАГАБАНДИ

Til Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik

Modtag venligst, Deres Kongelige Højhed, min oprigtige lykønskning i anledning af Deres bryllup med frøken Mary Donaldson. Jeg ønsker Dem held og lykke.

Set i lyset af vort ufravigelige ønske om at videreudvikle og uddybe relationerne og samarbejdet mellem Mongoliet og Danmark er det mig en ære at invitere Deres Kongelige Højhed til at besøge Mongoliet på et tidspunkt, der måtte passe Dem. Det er min faste overbevisning, at et besøg af Deres Kongelige Højhed i Mongoliet vil være en vigtig begivenhed for at udvide og styrke de venskabelige forbindelser mellem Mongoliet og Danmark.

Jeg ønsker Deres Kongelige Højhed og Den Kongelige Familie sundhed og lykke.

Mongoliets Præsident / Natsagiin Bagabandi

GER 50

DANSK MONGOLSK SELSKAB

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

- *Medlemsmøde 75*
Lørdag den 23. oktober kl. 16-18*
Danasvej 30B, Frederiksberg

6 år i Mongoliet

I perioden maj 1997 til juni 2004 besøgte Karsten Fogde 20 af Mongoliets 21 aimager og mere end 100 sumer – på alle årstider. Siden efteråret 1998 boede KF fast med sin familie i Mongoliet. Han oplevede bl.a. 6 til dels meget kolde vintre.

Karsten Fogde var projektleder af *Ulandssekretariatets* og CMTU's (*Confederation of Mongolian Trade Unions*) demokratiudviklingsprojekt, der som synlige resultater bl.a. har etableret tre skoler, en i UB, en i Erdenet og en i Khovd.

Karsten vil især koncentrere sig om samfundsudviklingen i Mongoliet – arbejde i by og på land – samt komme med et bud på den nære fremtids perspektiver i lyset af det nyligt overståede parlamentsvalg den 27. juni 2004. Hvis Karstens lysbillede når at blive pakket ud, vil han illustrere det kulturmøde, som har fundet sted gennem de senere år.

**Bemærk mødetidspunktet!*

Projekter

Gadebørn i Mongoliet
Girokonto 1670-7805
Fuglebo 2, 2000 Frederiksberg

Kulden i Mongoliet
Girokonto 6003-3005
Fuglebo 2, 2000 Frederiksberg



Foto: www.jetteogwalther.dk

- *Medlemsmøde 76*
Lørdag den 13. november kl. 15-17
Danasvej 30B, Frederiksberg

Mongoliet – Asiens hjerte

Jette og Walther J. Christensen har en baggrund som lærere i den grønlandske folkeskole. De siger selv, at det spændende land og deres oplevelser dér blev grundlaget for et liv som globetrottere, fotografer og foredragsholdere. Siden 1992 har de ved hjælp af foredrag og dias-shows delagtiggjort andre i deres oplevelser.

I rejsen til Mongoliet fortæller Jette og Walther Christensen om en ca. 3.000 km lang rejse i gamle russiske militærjeeps – fra hovedstaden Ulaanbaatar til Chinggis Khans gamle hovedsæde Kharakhorum og gennem Gobiørkenen – i søgen efter kontakt med nomaderne og rester af dinosaurerne, hvis forstenede skeletter gemmer sig i ørkensandet.

Anders Jungersen, dansk konsul til Mongoliet og intern revisor for Dansk Mongolsk Selskab, fyldte 70 år den 14. september 2004. Vi ønsker ham hjerteligt tillykke og alt godt for fremtiden.

Bestyrelsen

Mongoliets ambassadør

Mongoliets ambassadør til Danmark og EU, Sodov Onon, skulle have gæstet selskabet ved generalforsamlingen den 13. marts. Desværre måtte ambassadøren melde afbud, da hun blev kaldt hjem med kort varsel: en svensk statsminister var kommet »i vejen« med et hurtigt arrangeret statsbesøg i Mongoliet.

Den 27. maj havde bestyrelsen fornøjelsen af at være vært ved en middag for fru Onon og medarbejdere i København. Ambassadøren udtrykte sin anerkendelse af selskabets arbejde og ville meget gerne hilse på selskabets medlemmer.

Bestyrelsen planlægger at arrangere et møde med ambassadøren, som bl.a. vil fortælle om den seneste politiske og samfundsmæssige udvikling efter parlamentsvalget.

-red

Portostøtte!?

Som det er mange bekendt, ophørte den gamle portostøtte med udgangen af februar måned i år. Som en slags erstatning oprettedes en bladpulje under Kulturministeriet til fordeling blandt tidsskrifter, der opfyldte særlige betingelser.

Vi søgte om og blev fundet værdige til at komme i betragtning ved fordelingen af puljen. I begyndelsen af september kom pengene til udbetaling, i alt kr. 1.010,84. Hvad man imidlertid ikke havde fortalt os var, at vores formand ville få sin B-indkomst forhøjet med dette beløb!

- red

Flytning

Det er vigtigt at meddele flytning direkte til kassereren (adresse m.v. s. 2), da vi ikke længere får meddelelser om adresseændringer fra postvæsenet.